

הפורום החילוני

כיתה בלי הדתה

**מדריך כיס להורה החילוני • ארגז כלים
למאבק בהדתה במערכת החינוך הממלכתית -
מגן הילדים ועד התיכון**

כבכל שנה, גם בשנת הלימודים תשפ"ד (2023-2024) אנו מנגישים לכם, ההורים, מידע מעודכן ככל האפשר במטרה להבטיח לילדיכם - תלמידי ותלמידות מערכת החינוך הממלכתית - חינוך ראוי ונטול הדתה.

לתשומת לבכם: המסמך שלהלן מכיל הסברים והמלצות לפעולה הנשענים על מידע גלוי ברשת ועל תובנות מהשטח, אך הוא לא מהווה, ואינו מחליף, ייעוץ משפטי.

הנה לפניכם רקע והמלצות תמציתיות לפעולה בהיבטים שונים של הדתה במערכת. חשוב מאד להיכנס לקישורים הרלוונטיים לנושא אותו אתם מבקשים לבדוק. הקישורים מכילים מידע רב ועדכני, שיסייע לכם במאבק.

רקע, גורמי הדתה ודרכי פעולה מומלצות:

◀ פתח דבר

◀ גופים חיצוניים - עמותות

מערכת גפ"ן - מאגר התוכניות והמענים של משרד החינוך
מיהם הגופים החיצוניים הנכנסים למוסדות החינוך של ילדיכם?
השפעה על ההנהלה

◀ תרבות יהודית-ישראלית

◀ ספרי לימוד

◀ חומרי לימוד מזדמנים

◀ אתרי לימוד מקוונים

◀ אירועים וטקסים

◀ מפעלים - טיולים ופעילות חוץ (תשלומי הורים)

◀ סגל הוראה ואקלים בית ספרי

◀ נשות צוות בגנים ובצהרונים

פתח דבר

"להורים אחריות על חינוך ילדיהם, ויש להם הזכות והחובה להיות שותפים בתהליך החינוכי" ([חוזר מנכ"ל תשס"ב/4](#))

גם במציאות הכאוטית המלווה את פתיחת השנה הזו, ואולי אפילו ביתר שאת, אתם ההורים ממשיכים להיות שומרי הסף של המערכת. רוצים להפסיק את ההדתה בחינוך הממלכתי? זה בידיים שלכם. משרד החינוך לא יפסיק זאת מיוזמתו, להיפך - סמכויות להנחלת זהות יהודית וחינוך אנטי-ליברלי וגזעני מחולקות בנדיבות לנציגי המשיחיים והלהט"בופובים בממשלה; בית המשפט לא מעוניין לטפל בנושא ובית המחוקקים אינו מתפקד. רוצים שינוי? צאו להיאבק. משהו מפריע לכם? אל תוותרו. חושבים שאפשר ונכון אחרת? אל תשארו פסיביים:

◀ [הצטרפו לוועד ההורים הכיתתי ולהנהגת ההורים הבית ספרית.](#)

◀ [שתפו חברים לדעה ופעלו יחד](#) מול הנהלת המוסד החינוכי.

◀ [שתפו פעולה עם הורים ממוסדות חינוך ממלכתיים נוספים](#)

בישובכם.

המאבק תלוי בנחישות שלכם, ההורים, ובתפיסת ההורות שלכם, תוך מתן קדימות לזכותכם הטבעית על ילדיכם ולחובתכם המוסרית כלפיהם.

זכרו! החשש מפני פגיעה חברתית או מערכתית בילדיכם בשל פעילותכם, עומד אל מול הפגיעה הממשית המתרחשת בחדרי הכיתות ובפעילות החוץ בשעה ששוטפים את מוחם בתכנים מדיתיים ואנטי-ליברליים.

כי זאת לדעת: פעולות הדתה אינן מסתכמות בשימוש בשיח אמוני ובהנחייה הפסולה לביצוע פרקטיקות דתיות; הן גם מנכיחות השקפת עולם אנטי-ליברלית, גזענות, לאומנות משיחית, להט"בופוביה ומיזוגניות.

המוסד החינוכי הממלכתי משרת אוכלוסיות מגוונות - מסורתיות וחילוניות. תפקידכם להבטיח שהאוכלוסיה החילונית, איתה אתם מזוהים, תזכה למענה ראוי בתוך המערכת, תוך כיבוד אורח חייה והתחשבות בצרכיה ובערכיה.

ככל שלא ניתן מענה כזה - אל תשתפו פעולה עם שטיפות המוח האמוניות והאנטי-ליברליות החודרות למוסד מכיוונים שונים. [זכותכם להימנע מהקניית חינוך דתי לילדיכם.](#)

זכותכם להגן על ילדיכם היא זכות יסוד. המדינה יכולה להגביל זכות זו רק באמצעות חוק מפורש. גן הילדים ובית הספר, ככל מוסד שלטוני, יכולים לפעול רק על פי מה שהוסמכו לו בחוק. בכל מצב בו מתעורר ספק בדבר סמכותו של המוסד החינוכי לחייב אתכם לפעולה מסוימת (כגון תשלום, השתתפות ילדיכם בפעילות) - חובת ההוכחה עליו. זכותכם לדרוש לקבל לידכם את ההנחיות הרשמיות והמפורשות - בחוקים, חוזרים או תקנות - המקנות למוסד סמכות זו.

בכל תחילת שנה דרשו - מתוקף [חוק האפוטרופוסות](#) המחייב אתכם לדאוג לחינוכם וללימודיהם של ילדיכם - לקבל לידכם את תכנית העבודה השנתית של המוסד החינוכי, הכוללת פירוט והבחנה בין תכנית הלימודים הפורמלית, המועברת על ידי סגל ההוראה הקבוע של המוסד, לבין פעילויות מתוכננות אותן מעבירים גופים חיצוניים. תכנית הלימודים הפורמלית היא תוכנית חובה, אך יש בידיכם אפשרות לבקר ולפקח על חומרי הלימוד בהם נעשה שימוש ועל התכנים הנלמדים.

תוכניות ופעילויות שאינן במסגרת תכנית הלימודים הפורמלית, ומועברות על ידי גוף חיצוני, הן תוכניות רשות - וכאן אתם רשאים לבקר ולפקח על דרך קבלת ההחלטה לשלבן, על התכנים המועברים ועל הגוף החיצוני המפעיל, ולהביא לביטולן או לשינויין; וכמוצא אחרון - זכותכם לא לאשר את השתתפות ילדיכם בפעילות.

העובדה שהמערכת הממלכתית משרתת אוכלוסיה מגוונת, שבחלקה כן מעוניינת בשיח היהודי אמוני כמשמר מסורת יהודית, מקשה על ההורים החילוניים להרחיק את השיח הזה מהמוסד.

יש להיות מוכנים לכך שלפעמים צריך יהיה להסתפק בפתרון אישי בלבד, של אי השתתפות ילדיכם בפעילות, ללא יכולת למנוע את הפעילות עצמה. אבל ככל שיותר הורים ידרשו זאת, כך יקשה על הנהלת בית הספר להתעלם מהדרישה.

ככל שתקדימו להציג את השקפת עולמכם ודרישותיכם מהמערכת - כך יגדל הסיכוי שתצליחו לקצור פירות כבר במהלך השנה ובשנים הבאות.

ככלל, בכל אינטראקציה עם הנהלת המוסד החינוכי וסגל ההוראה מומלץ לחתור להידברות ולשיתוף פעולה, תוך הצגה אסרטיבית של הבעיה והצעת רעיונות לפתרון ולשינוי.

רק בפעולה אקטיבית, ממוקדת וארוכת טווח נצליח לשנות.

... כן. תמיד יהיו מי שיטיחו בכם שאתם נגד יהדות או ישאלו: מה רע בקצת מסורת? לאלה תוכלו לענות כך:

אנחנו לא מתנגדים ללימודי תרבות ומורשת; אנחנו טוענים שהכל תלוי הקשר, מינון ותיווך ראוי. אבל דת ואמונה הן ענייני האישי של הפרט.

לכן:

כאשר תכנים דתיים ומסרים אמוניים מחלחלים אל כלל מקצועות הלימוד;

כאשר גורמים דתיים חיצוניים נכנסים באין מפריע למוסדות החינוך הממלכתיים;

כאשר מבין אנשי ונשות החינוך הדתיים, המלמדים במערכת החינוך הממלכתית, יש מי שאינם מכבדים את ערכיה ואת עקרונותיה;

כאשר המערכת מתקשה לממן שירותים חינוניים בחינוך הממלכתי והתקציבים היחידים שגדלים בהתמדה הם תקציבים ייעודיים לתוכניות יהדות;

כאשר המערכת בעזרת כל אלה מעודדת גזענות, עליונות יהודית, משיחיות, להט"בופוביה, מיזוגניות ושיח אנטי-ליברלי;

כאשר השיח האמוני וההנחייה לקיום פרקטיקות דתיות הופכים להיות חלק בלתי נפרד מהחינוך אותו מקבלים ילדינו;

כאשר המערכת מזלזלת בזכותו החוקית והמוסרית של כל הורה להימנע מחינוך דתי לילדיו;

אז כן... לכל אלה אנחנו מתנגדים.

גופים חיצוניים - עמותות

הורים, אתם שומרי הסף!!!

היום זה כבר ברור - לא משתפים פעולה עם תוכניות מדיתות ומתנגדים לכל כניסה של גופים דתיים ואנטי-ליברליים למוסדות החינוך. כל גרעין תורני וכל עמותה דתית פסולים מראש. יש לכם, ההורים, זכות מוסרית להתנגד לכניסת גופים דתיים המפעילים תוכניות חיצוניות. חובתכם המוסרית כלפי ילדיכם מצדיקה הצבת תנאי סף הדורש שמפעילים חיצוניים יהיו כאלה שמתאימים בהשקפת עולמם ובאורח חייהם לחינוך הממלכתי. אם המוסד החינוכי מתעקש על פעילות כזו, ולא מוכן לספק פעילות חלופית ראויה - יש להתארגן להיעדרות הילדים והילדות מהפעילות.

תקצוב העמותות והגרעינים התורניים בא על חשבון החינוך הממלכתי ונגרע ממנו. נחישות שלכם, ההורים, נדרשת על מנת להצליח במאבק. עליכם לדעת על מה אתם נאבקים ולמה, ולהיות נחרצים גם אם בתחילת הדרך ההישג היחיד יהיה פטור לילדיכם מהשתתפות בפעילות או ממענה על דף עבודה בעייתי או שאלה לא ראויה או בעייתית הנמצאת בחומרי הלימוד ועליה התבקשו התלמידים לענות.

מערכת גפ"ן -

מאגר התוכניות והמענים של משרד החינוך

משרד החינוך מעביר לבתי הספר תקציב גפ"ן, שחלק ממנו מיועד להפעלת תוכניות חיצוניות במוסד החינוכי. הנהלת המוסד החינוכי מחוייבת להשתמש במינימום 2% מתקציבה לצורך זה על פי החלוקה הבאה: 1% תרבות יהודית-ישראלית ו-1% חיים ביחד בחברה הישראלית. בנוסף היא רשאית לבחור תוכניות מתחומים רבים ומגוונים בהתאם לצרכי בית הספר, ובלבד שהתוכניות נמצאות במאגר, המכיל קרוב ל-20,000 תוכניות (נכון לאוגוסט 2023).

"אפשר לשלב במוסדות חינוך אך ורק תוכניות ומענים הרשומים במאגר התוכניות באחד מן המסלולים לעיל. [אסור לשלב במוסדות חינוך תוכניות ומענים שאינם רשומים במאגר](#)." ובמשתמע - כל כניסה של אדם זר למוסד החינוכי חייבת לעמוד, כתנאי סף, בקריטריון זה.

ככלל, כל פעילות, בה יש אינטראקציה עם גופים חיצוניים - אדם בודד (גם אם הוא הרב השכונתי) או עמותה; כניסה חד-פעמית או מתמשכת - בין אם מדובר בפעילות חוץ ובין אם פעילות פנים המתקיימת בתחום המוסד החינוכי, מחייבת יידוע שלכם, ההורים, וזכותכם וחובתכם, [כאפוטרופסים](#) על ילדיכם, לדרוש:

1. קבלת מידע מקדים על כל פעילות העמותה ותכניה, כולל מטרותיה המוצהרות.
2. התחייבות בית הספר לנוכחות ופיקוח מורה בכל פעילות שבה שותף גורם זר, שאינו מסגל בית הספר, בכיתה, וכן מתן אפשרות לנוכחות נציג הורים בפעילות.
3. הבהרה ממנהל המוסד כיצד יבטיח שהפעילות לא תבוצע על חשבון תכנית הלימודים הפורמלית ובמסגרתה.
4. ככל שיש לכם הסתייגות מתוכנית שנבחרה - אם בשל התכנים ואם בשל זהות המפעילים - חשוב שתדרשו הסבר מהנהלת המוסד, מדוע נבחרה תוכנית זו ולא אחרת.
5. ובכל מקרה - ככל שאתם חושדים שמדובר בתוכנית מדיתה, ולא הצלחתם להניא את המוסד מהפעלתה, עמדו על [זכותכם להימנע מהקניית חינוך דתי לילדיכם](#) ודרשו מהנהלת המוסד פעילות חלופית ראויה לילדיכם.
6. וכשמדובר בתל"ן [ההנחיה ברורה ומפורשת](#): "תוכנית לימודים נוספת (תל"ן) מותנית בהסכמה אישית בכתב של כל אחד ואחד מן ההורים לתוכנית ולתשלום עבורה. אין די בהסכמה של נציגות ההורים המוסדית. יש לשבץ תל"ן בסופו של יום הלימודים ולאפשר לתלמידים שהוריהם מבקשים שלא ילמדו בתוכנית להשתחרר לביתם."

מיהם הגופים החיצוניים הנכנסים למוסדות החינוך של ילדיכם?

כלל אצבע: אין שום סיבה שייכנסו מפעילים שאינם מגיעים מעולם החינוך הממלכתי להעביר פעילויות לילדי החינוך הממלכתי. מפעילים חיצוניים מגיעים בהכרח עם אג'נדה, עם השקפת עולם המנחה את עבודתם. מפעיל שמגיע מהעולם הדתי - בין אם הוא רב או נציג ארגון דתי - לא צריך לקבל דריסת רגל במוסד הממלכתי. ההדתה מתרחשת מעצם העובדה שפעילות בנושא ערכי מועברת על ידי גורם חיצוני שבא מעולם אחר; יש כאן מסר - סמוי ולא פעם גלוי - שהעולם ממנו בא הוא הערכי וממנו יש ללמוד. מאגר התוכניות של משרד החינוך מכיל תוכניות רבות, בתחומים שונים, שמפעיליהן מגיעים מהעולם הדתי, אך אין זה אומר שעל מנהלת המוסד לבחור בתוכניות אלה. להיפך. [משרד החינוך](#) עצמו מנחה את המנהלים. ותהפעלת שיקול דעת ראוי: "לגבי התוכניות במאגר, על מנהלי מוסדות החינוך להפעיל שיקול דעת מקצועי ומושכל לבחירת תוכניות ומענים שישולבו במוסד החינוך." [בקיזור זה](#) מופיעים התבחינים אותם מציע משרד החינוך לבחינת תוכנית חינוכית.

לכן, בכל פעם שהנהלת המוסד מבקשת להכניס פעילות של גופים כחב"ד או גרעינים תורניים או עמותות דתיות שונות - הציגו בפני ההנהלה את הדרישה המנומקת מדוע לא לאפשר את כניסת הגוף המפעיל. ככל שלא תענו לדרישה, עמדו על כך שילדיכם לא ישתתפו בפעילות ושתובטח להם חלופה חינוכית ראויה.

אנו מבקשים את שיתוף הפעולה שלכם, ההורים, כדי לפעול להבטחת אקלים נטול הדתה במוסד החינוכי בו לומדים ילדיכם.

אתם מוזמנים להעביר אלינו לכתובת hiloniorg1@gmail.com את רשימת התוכניות שהמוסד החינוכי מתכוון להפעיל, עם כל הפרטים ככל שיימצאו בידיכם, ואנו נעזור בבדיקתן.

תוכלו גם לערוך את הבדיקה בעצמכם. לשם כך הכנו לכם [מצגת התמצאות](#) במאגר התוכניות, באמצעותה תוכלו לבדוק את התוכנית המוצעת, ובמידת הצורך - להצביע על תוכניות אלטרנטיביות מתאימות יותר הנמצאות במאגר. ככל שפעלתם כך - שלחו אלינו את תוצאות הבדיקה כדי שנוכל להכניסה לרשימה לשימוש כלל ההורים.

השפעה על ההנהלה:

- ◀ ככל שיגדל מספר ההורים המתנגדים למסירת החינוך הערכי לידיהן של בנות שירות דתיות, ולכניסת חב"ד, גרעינים תורניים ועמותות דתיות אחרות, תוך שהם עומדים על [זכותם להימנע מהקניית חינוך דתי לילדיהם](#) - כך יגבר הלחץ על מנהלי המוסדות להימנע מהכנסתן או להעביר את הפעילות לשעות סוף היום לבחירת ההורים המעוניינים בכך.
- ◀ ככל שיגדל מספר התלמידים שהוריהם מסרבים לשלם עבור תוכניות חיצוניות - ככל שנדרש תשלום - ואינם מאשרים את השתתפותם בפעילות, כך יגבר הלחץ על מנהלי המוסדות לקיים את הפעילות הלא פורמלית בסוף יום, רק לתלמידים שהוריהם מעוניינים בה, ולא על חשבון שעות המערכת הפורמלית.
- ◀ מומלץ לעקוב ולבדוק על חשבון אילו שיעורים במערכת השעות השבועית מתקיימות הפעילויות ולדרוש מענה מבית הספר כיצד מוחזרות שעות אלה לתלמיד. ככל שיעלה מספר ההורים הדורשים זאת כך יקשה על המוסד לקיים את הפעילות על חשבון שיעורי מערכת.

המצב הרצוי - **אין להכניס גופים חיצוניים למוסדות החינוך וראוי להחזיר את החינוך הערכי לידי המורים.ות והגננים.ות.** אך לאור ההפרטה המופקרת של החינוך הערכי, תוך מתן אפשרות לעמותות, עסקים ואנשים פרטיים להיכנס למוסדות החינוך בדלת הראשית ולקיים פעולות עם התלמידים והתלמידות, תפקיד ההורים, כשומרי סף, מקבל משנה תוקף.

אנו תקווה כי מנהלים ומנהלות יבינו בעצמם את גודל הפגיעה, בראש וראשונה בהם ובמקצועיות צוותי ההוראה שלהם, ויימנעו, ככל האפשר, מהכנסת גופים חיצוניים לכיתות הלימוד.

אם בכל זאת במוסד החינוכי בו לומדים ילדיכם מוכנסות תוכניות חיצוניות, חשוב לפחות לבדוק אותן ולוודא שהן אכן נחוצות וראויות - הן מבחינת התכנים והן מבחינת זהות המפעילים.

לרשותכם:

- ◀ [דף המלצות מפורט בצירוף מקבץ השאלות לשימוש מול הנהלת המוסד](#)
- ◀ [ריכוז מקורות מידע בנושא מעורבות גופים חיצוניים במוסדות החינוך - תכניות חיצוניות](#)
- ◀ [דוגמאות לפעילות מדיתה של עמותות חיצוניות במוסדות החינוך](#)

תרבות יהודית-ישראלית (מורשת)

בתחילת השנה, מיד עם קבלת מערכת השעות, חשוב לברר מול הנהלת בית הספר את הפרטים הבאים:

1. מי בפועל ילמד את המקצוע?

- אין להסכים לכניסת עמותות ובנות שירות להוראת התוכנית. ההוראה צריכה להתבצע על ידי סגל ההוראה הבית ספרי בלבד.
[ראו סעיף 2.2. בחוזר המקושר.](#)

2. מהו ספר הלימוד?

- ראו [ביקורת ספרים](#) וידעו את המורה בממצאים. הציעו להימנע משימוש בספר או לדלג על טקסטים בעייתיים.

3. מהם התכנים שיילמדו?

- הביעו את התנגדותכם לתכנים בעלי אופי דתי-אמוני והציעו שימוש ב[מדריך למורה של הפורום החילוני](#): ערכה חילונית להעשרת תוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית.

4. מאין נלקחות השעות להוראת התכנית?

- משרד החינוך מורה על הקצאת 5 שעות ביסודי ו-5 בחט"ב אך אינו מתקצב את התוכנית במלואה. [ראו סעיף 2.2. בחוזר המקושר.](#)

5. איזה מקצוע נפגע בשל הוראת התכנית?

- הביעו את התנגדותכם ודרשו הקצאת שעות למקצועות החשובים לכם (אמנות, תיאטרון, מוסיקה).

6. מהן הפעילויות החיצוניות אותן מבקש בית הספר להוסיף

מתקציב גפ"ן במסגרת לימודי "תרבות יהודית-ישראלית"?

- בדקו היטב את רשימת הפעילויות המתוכננות. תוכניות חיצוניות רבות מבוססות דת ומנוגדות לערכיכם, וחלקן מועברות על ידי גופים דתיים במובהק. פנו אלינו ככל שתזדקקו לסיוע במציאת תוכנית אלטרנטיבית אותה תוכלו להציע להנהלה.

7. ככל שלא תהיה היענות לדרישותיכם

- עמדו על [זכותכם להימנע מהקניית חינוך דתי לילדיכם](#) ופעלו מול ההנהלה לשחרר אותם מהשתתפות בשיעור.

◀ על בעייתיות התוכנית והסיבות להתנגדות לה - [קראו כאן בהרחבה.](#)

ספרי לימוד

מרגע שקיבלתם את רשימת הספרים לשנת הלימודים הבאה, תוכלו להתחיל לפעול:

1. בדקו את רשימת ספרי הלימוד שקיבלתם ואת שמות ההוצאות לאור. וודאו שהספר מיועד לבית הספר הממלכתי (ולא לממלכתי דתי בלבד).
2. בדקו את תוכנם של כל ספרי הלימוד וחוברות העבודה של ילדיכם. העזרו ב**סקירות הספרים** שלנו לסינון ראשוני, וב**מחווון ההדטה** שלנו לבדיקת מעמיקה של הספרים והחוברות. ככל שתעשו שימוש במחווון, שלחו אלינו את הסקירה כדי שנוסיפה למאגר לטובת כלל ציבור ההורים.
3. אל תהססו לפנות להנהלת בית הספר לבירור על כל ספר שמעורר את חשדכם.
4. עשו שימוש בסקירות של ספרי לימוד ו**דוגמאות הדטה** הנמצאות באתר שלנו כדי לעורר מודעות, בקרב ההורים וצוות ההוראה, והציעו **פתרונות** אפשריים כגון דילוג על עמודים בעייתיים או הצגת טקסטים חלופיים.

[דוגמאות לתכנים מדיתיים בספרי הלימוד](#) ◀

חומרי לימוד מזדמנים - דפי עבודה

מורים ומורות אוספים חומרים מפה ומשם לשימוש מגוון בכיתות הלימוד.

לצערנו אנו נתקלים בחוסר תשומת לב, חוסר מודעות או גרוע מכך - החדרת חומרים לא ראויים לחינוך הממלכתי בכוונת מכוון.

הורים - עמדו על המשמר. בדקו מדי פעם, יחד עם ילדיכם, את תיקיהם, ופנו למחנכת הכתה ודרשו הסברים ותיקון המעוות לכל חומר למידה לא ראוי בו נתקלתם. ככל שתמצאו חומרים ראויים, המקדמים את השיח והמרחב החילוני והדמוקרטי, מומלץ כמובן גם כן לפנות למורה, הפעם כדי להחמיא.

אל תהססו לפטור את ילדיכם מלענות על שאלות בעייתיות העוסקות בדת ובאמונת היחיד, ויש בהן משום פגיעה בפרטיות של ילדיכם ובכבודם.

[דוגמאות לחדירת חומרי למידה לא ראויים לחינוך הממלכתי](#) ◀

אתרי לימוד מקוונים

היכנסו לאתרים המקוונים אליהם מופנים ילדיכם במסגרת שיעורי הבית או העבודה בכיתה. לא פעם משולבים תכנים דתיים אמוניים במשימות ובתחומי דעת שונים. הסבו את תשומת לב המורה לכל פעילות בעייתית ואפשרו לילדיכם שלא לבצע אותה.

[דוגמאות לתכנים בעייתיים באתרים מקוונים](#) ◀

אירועים וטקסים

בררו כבר בתחילת השנה כיצד הגן או בית הספר מתכנן לציין פעילויות חגים, קבלת תורה, שנת בני מצווה וטקסים אחרים. הציעו להיות שותפים בתכנון ובהפקה. כך תוכלו להשפיע על השיח והמהות, ולוודא שלא מוחדרים תכנים אמוניים ופרקטיקות דתיות בטקסים השונים. כך למשל, טקס קבלת תורה לא חייב להתקיים בבית הכנסת (ראו [הסבר והצעת חלופות](#)), ופעילויות חגים יכולות לכלול התייחסות למוטיבים שונים הקשורים לעונות השנה או לנושא אוניברסלי המתקשר לחג.

◀ [דוגמאות לטקסים בעייתיים במוסדות החינוך הממלכתי](#)

◀ [ריכוז הצעות הורים לפעילות חלופית](#). מוזמנים לשתף בפעילויות

מעניינות שיזמתם

מפעלים - טיולים ופעילות חוץ (תשלומי הורים)

1. דרשו לקבל לידיכם, כבר באסיפת ההורים הראשונה, את כל המידע על טיולים ופעילות חוץ - כולל כל פעילות נוספת החורגת מתוכנית הלימודים הפורמלית - המתוכננים למהלך השנה.
2. אתם רשאים שלא לאשר השתתפות ילדיכם בפעילות ולא לשלם עבור הפעילות. לתשומת לבכם:
על פי [תקנות משרד החינוך](#) "הורה רשאי להחליט שילדו לא יצרוך שירות מסוים ובמקרה זה לא ישלם עבורו".
"זכות ההורים לדעת מראש על כל פעילות הנעשית מחוץ לכותלי בית הספר ועל כל פעילות החורגת משעות הלימוד: זכותם לאשר (בכתב) או שלא לאשר את השתתפות ילדיהם בפעילות" ([זכויות ואחריות בבית הספר: הזכות לתת זכות](#)).
3. ככל שירבו ההורים שיתנגדו לטיולים ולפעילות חוץ, או פעילות אחרת החורגת משעות הלימוד, שיש בהם הטיה יהודית-אמונית, כך יגבר הלחץ על הנהלת בית הספר לשנות מסלולים או להתקשר עם מפעילים אחרים.
4. גם כאן - רצוי להגיע להידברות עם הנהלת בית הספר ולהציע חלופות שיהיו מקובלות על כולם. מוזמנים לפנות אלינו להתייעצות.

◀ [ריכוז מקורות מידע בנושא טיולים ופעילות חוץ](#)

◀ [ריכוז מידע בנושא תשלומי הורים](#)

◀ [דוגמאות לטיולים ופעילויות חוץ בעייתיים](#)

סגל הוראה ואקלים המוסד החינוכי

המציאות מלמדת על השפעה גדולה של מורים ומורות, גננות וסייעות, שתפיסת עולמם אינה חילונית, המשייתים שפה ופרקטיקה דתית בכיתות ובגנים, בין אם בתום לב ובין אם בכוונת מכון.

כיצד תוכלו להשפיע על האקלים המוסדי?

1. דרשו כבר באסיפת ההורים הראשונה - מגן ועד תיכון - התייחסות לכמה כללים שיבטיחו מודעות לנושא: שישה כללים להבטחת מרחב חילוני במוסד החינוכי.

2. היו שותפים מלאים בכתיבת התקנון המוסדי ובדקו את סעיפיו היטב לפני שתחתמו, כולל סעיפים המתייחסים לקוד הלבוש: הוספת סעיפים לתקנון הבית ספרי - הצעת הורים. הקפדה על תקנון לבוש שוויוני ומכבד - הנחיות.

3. כשרות המזון - חוזר מנכ"ל בנושא הזנה וחינוך לתזונה נכונה במוסדות החינוך מתייחס לאופן בו צריך לנהוג המוסד החינוכי בנושא הספקת מזון. עניין הכשרות מוזכר אך ורק בהתייחס לסיפוק מזון על ידי המוסד, דרך ספקים או נקודות מכירה בתחומם - סעיפים 2.4, 2.5 ו-2.11. לכן - כל דרישה מטעם הצוות החינוכי המתייחסת לכשרות המזון המובא מהבית היא לא לגיטימית ואין להסכים לה. דרישה כזאת מהווה חריגה מסמכות ופגיעה בזכויות התלמיד, בכבודו ובחירותו (חוזר מנכ"ל בנושא הזנה).

◀ דוגמאות לאקלים בית ספרי ולהשפעה מדיתה של סגל ההוראה

נשות צוות בגנים ובצהרונים

בגנים ובצהרונים יש נוכחות גבוהה לנשות צוות המגיעות מהמגזר הדתי והחרדי. לצד הטיפול והדאגה שהן מרעיפות על ילדי הגן אנו נתקלים בתופעה נרחבת של השתתפותן על הילדים והילדות הרכים בדרך של הנחייה לביצוע פרקטיקות דתיות ככרכת המזון, הנכחת האלוהים (השם, אלוקים) והחדרת חששות ממנו (איסור אכילת בשר וחלב יחד; איסור אכילת חמץ בפסח ועוד).

מומלץ לכם ההורים לפעול כבר בתחילת השנה, להציג את השקפת עולמכם ואורח חייכם ולמנוע מלכתחילה מקרים כגון אלה. גם כאן יש לפעול בדרך של הבנות ולשאוף לשיתוף פעולה והסכמות עם צוות הגן.

[דוגמאות הדתה בגנים ובצהרונים](#) ◀

[ריכוז מידע בנושא גני ילדים](#) ◀

עוד לשימושכם:

ריכוז מקורות מידע בנושאים שונים הקשורים ליחסי הגומלין שבין המוסד החינוכי לבין ההורים:

- ◀ [ריכוז כלל מקורות המידע לשימוש ההורים](#)
- ◀ [ריכוז רעיונות לפעילויות אלטרנטיביות - אפשר גם אחרת](#)
- ◀ [דוגמאות לטיפול אפשרי בארועי הדתה במוסדות החינוך](#)
- ◀ [אסיפת הורים ראשונה](#)
- ◀ [מידע שימושי נוסף: למי ניתן לפנות בתלונה? תכניות לימודים ועוד](#)
- ◀ [המדריך להורה החילוני - מכיל פירוט עיקרי המאבק ודרכי הפעולה](#)
- ◀ [התמודדות עם הדתה - בספרי הלימוד, בפעילויות ובמכלול גורמים המשפיעים על האקלים הכיתתי והבית ספרי](#)
- ◀ [דיווחי הדתה - מוזמנים לשתף אותנו באירועי הדתה ככל שתתקלו בהם](#)
- ◀ [סקירות ספרים - מוזמנים להוסיף סקירות על פי מחוון ההדתה שלנו](#)
- ◀ [מדריך למורה של הפורום החילוני - ערכה אלטרנטיבית לתרבות יהודית-ישראלית ליסודי](#)

פנו אלינו בכל שאלה - hello@hiloni.org.il

הפורום החילוני - מי אנחנו?

הפורום החילוני הינו עמותה רשומה ללא מטרת רווח אשר נוסדה בשנת 2011. הפורום משמש כארגון ארצי למאבק בתופעת ההדתה במערכת החינוך, בצבא ובמרחב הציבורי.

אתר הפורום החילוני: www.hiloni.org.il

מייל: hiloniorg1@gmail.com

פייסבוק: www.facebook.com/forum.hiloni

אינסטגרם: www.instagram.com/hiloninsta

קבוצת ווטסאפ החזית החילונית מבית הפורום החילוני:

<https://did.li/geATY>